

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 978

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2323

C O D I C E S

2324

et mart. *Julianum* illum Sec. IV. martyrem *Antinopolitanum* in *Aegyptio* habeo, de quo *Bailletus* in *Vit. SS.* ad 9. Jan. 4. Oratio nota: *Salve Regina* rhythmicе *κατα λεξιν* exposita. Item

VII. B. V. *Gaudia* rhythmis, qui editi dicuntur *Anno domini M^o. CCC^o. XVI°. a quodam cardinale. 5. Aureum Psalterium beate virginis, quod inchoat:*

*Te nunc in memoriam reuocem saluator.
Assit benignissimus mihi consolator &c.*

aliique multi *Hymni* de Fidei Mysteriis, et Festis SS. ut adeo *Codex* hic *Codici CXXXV.* geminus non contemnendum *Historiae Poematum Leyserianae* Supplementum videri possit, variaque praebeat ad temporis sui res observatu digna. In ejus principio haec manus posterioris nota jacet: *Anno M^o CCCC^o XXX° VII.* obiit *adolphus dux montensis* cui successit *domicellus de rauensb.* (Wilhelmus filius tertioq. electus *Paderborn.* et *Colon. Ep.* sed abdicator.) Item *XXXVIII°.* obiit *Sigismundus romanorum rex imperator ungarie et bohemiae rex.* *XIX die mensis marcij aelbertus dux austrie electus est in regem romanorum et eodem anno 2a feria post festum pasche electus est* — —. Reliqua extrita. Sed in summa fol. ora legitur: *Jeroboy-sat clemens dum scribitur 1378.* Partes igitur *Urbani VI.* tuebatur Scriptor contra *Robertum Gebennens.* dictum *Clementem VII.* quem *Jeroboamo* confert.

DCXIV.

356 Codex membraneus lat. Sec. XIV. Folior. 18. f. per duas co-

lumnas exaratus, olimque, ut ad calcem notatur, *Monachorum S. Marie in himmerode* (Hemmenrode, Himmelrode) ordinis *Cisterciens.* *Treuren.* dioc. complectitur: I. *Bernardi Monachi Cluniacensis*, quem quidam, ut videre est in *Tanneri Bibl. Brit. Anglum* volunt: alii *Morlanensem*, *Morlacensem*, aut *Morvalensem* a *Morlaco*, *Morlas* vel *Valle Morienne* in *Gallia* adpellant, Scriptoris Sec. XII. *Libros III. de Contemptu Mundi* miro artificio versibus hexametris dactylicoleoninis fluidissime compositos, qui prorsus alii sunt ab elegiaco *Carminе de Contemptu Mundi*, quod *Gabr. Gerberonius* inter *Anselmi Opera Paris.* 1721. f. p. 195. vulgavit, quamvis et istud *Oudin* T. II. col. 1276. non aegre *Bernardo* nostro tribuat, qua in re nescio, an multorum suffragia tulerit. *Gerberonius* certe nihil adferit in *Censura* praevia, nisi in *Mj. Bibl. Aldenburg.* *Carmen de Contemptu Mundi* tribui *Bernardo Cluniacensi*, quod utique de III. *Libris* nostris intelligi potest. Nacti sunt hi, cum multo saepe corruptos etiam *Cleri* mores perfrient, Editio-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 978

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2325.

A S C E T I C I

2326

Editores in Germania Protestantes, et primum quidem *M. Flacium Illyr.* inter *Varia doctor. piorumque Viror. Poemata*, Basil. 1556. p. 240. 8. dein *Nathan. Chytraeum*, *Bremae* 1597. demum *Eilhard. Lubinum* 1607. f. l. 8. et pluries. Multa in his Editionibus variant; alias etiam Lectiones e fragmento *Ms. Bibl. Helmst.* dedit *Polyc. Leyserus* in *Hist. Poet. et Poem. med. aevi* p. 413. neque ego ἀσυμβολος destituam Codicem. Orditur ille a Prologo directo ad *Petrum Mauritium* dictum *Venerabilem Abbatem Cluniacens.* qui incipit: *Quod ad aures publicas siue ad multorum ora profertur &c.* Doluit *Fabricius Bibl. med. et inf. Lat. L. II.* p. 233. Prologum hunc non fuisse descriptum ab *Oudino* e *Cod. S. Victoris Paris.* At cur descripsisset jam editum, non quidem a *Chytraeo* et *Lubino*, qui illum ignorarunt, sed a *Flacio*, cujus editionem neque hos, neque *Fabricium* unquam vidisse oportet. *Flacianam* igitur editionem cum *Cod. nostro* contendam. Fl. *correctione et accurate absolueret iudicio.* *Cod. correctione accurandum, absoluendum iudicio.* Fl. *Si non uero superbum spirans.* *Cod. omittit non.* Fl. *in illis et ab illis.* *Cod. in illis et cum illis et ab illis.* Fl. *positionem structuramque aemulari ac sequi.* *Cod. positionem emulari, sequi structuram.* Fl. *liberalis mens semper uel animus.* *Cod. semper liberalis animus.* Fl. *utrumque per-*

placet et iucunda &c. *Cod. habet utrumque Horatii versum: Aut prodesse — dicere uite.* Fl. *digestum ediscitur.* *Cod. edicitur.* Fl. *Quod fit, dum specie.* *Cod. Quo fit, ut dum specie.* Fl. *ad exercitationem.* *Cod. ad exhibitionem.* Fl. *qui solerter contemplatur.* *Cod. qui sollicitus.* Fl. *Bona vox tua.* *Cod. Sonet uox tua.* Fl. *Aperi os tuum quod implevit.* *Cod. Aperi os tuum et ego adimplebo illud.* *Aperiui ergo os meum quod impleuit.* Fl. *illam peccatricem.* *Cod. illam beatam peccatricem.* Fl. *hoc metro tantum colorauit uersus.* *Cod. hoc metro quatuor tantum &c.* Fl. *quo uix illi paucissimos.* *Cod. quo illi paucos immo paucissimos.* Fl. *haec etiam quia et de hoc apud uos &c.* *Cod. hoc etiam quia apud uos &c.* Fl. *materiam indixerim.* *Cod. indiderim.* Fl. *Deus pacis et discretionis.* *Cod. dilectionis.* Illa, quae melius legit *Flacius*, praetermitto; verum, cum ille contentus, quidquid potuit, in odium Cleri Romani corradere, parum de corrafis illustrandis laborauerit, addo, *Hildebertum de Lavardino* a *Bernardo nostro* adpellatum, esse *Cenomanensem* illum Episcopum et postea *Archiep. Turonensem*, cujus anno 1139. defuncti *Opera Parisiis* edidit 1708. f. *Antonius Beaugendre O. S. B.* De altero, quem pariter adpellat, *Wycharo Lugdun.* Canonico infra videbimus. Nunc ad ipsum *Carmen*, cujus *Liber I.* sic orditur:

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 978

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2327

C O D I C E S

2328

*Hora nouissima, tempora pessima sunt, uigilemus.
Ecce minaciter imminet arbiter ille supremus &c.*

Juvat et hic specimen dare col- nostrum Codicem. Lub. pag. 1.
lationis inter editionem suprac. quotque potestis. Cod. quique. Ver-
Lubini tanquam castigatiorem et sum, quem uterque legit:

Detur egentibus, alta parantibus ima parentur,

rhythmus legi exigit:

Detur egentibus, alta petentibus &c.

Lub. *Hinc chorus impius et ne- Lub. p. 2. post: præduce Christo*
que sobrius. Cod. indeque sobrius. deest hic v.

Perdita crimine planget in ordine turba sinistro,

quem tamen *Flacius* habuit. Lub. *ta. Lub. Et lue, luctibus. Cod.*
Hostis ab ensibus. Cod. ab ausi-
bus. Lub. delubra castra. Cod.
menia castra. Lub. aut furor aut
lis. Cod. aut timor aut uis. Lub.
aut tumor aut uis. Cod. aut fu-
ror aut lis. Lub. p. 3. singula
flemus. Cod. gaudia flemus. Lub.
huic manus altior. Cod. hinc ma-
nus altior. Lub. p. 4. Fortis ha-
bere. Cod. Fortis babebere. Lub.
arte sequeris. Cod. arce. Post v.
Et patris illius o sonus &c. ver-
sus 20. in Cod. defunt. Lub. p.
5. pax pia sanctis. Cod. pax ra-
ta. Vi, lue, luctibus. Lub. grataque
punctio. Cod. non recreatio. At-
que pauca haec satis demon-
strant, quae spes sit totius Opu-
sculi e Cod. nostro perficiendi.
Liber II. et III. incipit et finit,
ut in Editis.
II. fol. 18. Ad episcopum de-
positum. Carmen constans 30.
Versibus, quorum tamen unus
excidit, eodem modo, ut prae-
cedens, constructum. Quod, cum
nullibi impressum legerim, hic
adscribam:

*Si tua regula non foret emula pontificatus,
Quis melioribus esset honoribus amplificatus?
Namque scientia pene per omnia dicta ualere
Esset amabilis, et satis utilis hec reticere.
Sed bona talia ceperat impia pestis adire,
Illa superbia que facit omnia uana perire.
Quid tibi profuit illa, uel obfuit, ipse probasti
Per mala singula suae pericula, que tolerasti.*

Jam

*Jam tibi syria, magnaue grecia displicuerunt,
 Que noua fercula, grataque pocula non tribuerunt.
 Inde libentius ad maris istius arua ruiſti;
 Nam fore dulcia noſtra cibaria iam meministi.
 Non ſine crimine pulſus ab ordine pontificali
 Viſ modo ſurgere non ſine crimine Symoniali.
 Hec tibi ciuibus urbis ab omnibus impropertantur,
 Cum ſacra predia per tua premia diripiantur.
 Sed tua premia ſemper inania nil ualuerunt;
 Nam tibi proſpera talia munera nulla dederunt.
 Per tua munera percutis aera nil operando,
 Per tua munera deſeris ethera preuaricando.
 Jam patet omnibus iſtud agreſtibus, haut fore dignum,
 Pontificalia uelle ſedilia quemque malignum.
 Quod cupis, omnibus eſt fugientibus hoc tribuendum.
 (Huius verſus ὁμοιοτελευτον deest)
 Deſere (deſine?) querere, quod tibi ſumere lege uetatur.
 Deſine querere, quod cito perdere non dubitatur.
 Plana locutio, ſed (nec?) grauis actio te comitatur,
 Que ſimulatio, non operatio, recte uocatur.
 Hec lege ſepius et ſtudioſius, ut tua cura
 Non petat amplius immoderantius hec ſacra iura.*

Autorne Bernardus Morlanenſis? Quis uero exautoratus hic Epiſcopus, certe occasione Cruciatum in Graeciam, Syriamque delatus? Dicant, qui in Exemplum Nominibus inſignitum inciderint.

III. fol. eod. Reſponſio predictis verſibus. Inſcriptionem hanc vagam exiſtimo; non enim deſenſio eſt impetiti Epiſcopi, ſed mera Monachorum criminatio, quam ſine Autoris nomine in Colleſt. ſuprac. p. 489. primus edidit Math. Flacius, et Fabricius Bibl. med. Lat. L. VII. p. 111. ex eo repraeſentauit ſub Gualonis Cambrobritanni nomine, qui circa an. 1160. aut 1170. clariſſe dicitur. Eidem tribuit et

Leyſerus in Hiſt. Poet. p. 434. et Tannerus Bibl. Brit. p. 352. omnes ſecuti Job. Balei Catalogum Cent. III. p. 214. n. 5. cuius fides, vel ipſo Wbartono teſte Praef. in Angl. ſacr. T. I. non raro vacillat. Itaque et Beaugendreus Satiram hanc inter Marbodi Ep. Redonenſ. Carmina ad calcem Opp. Hildeberti Ceno-
 manenſ. Paris. 1708. col. 1629. reproduxit. Quid uero, ſi potius ad Wycardum vel Wichardum Canon. Lugd. pertineret? Scripſiſſe illum Satiram in quodam eodem, quo ipſe, metro daſtylico leonino, verſuum plus minus triginta perhibet in ſuo ad Petrum Abb. Prologo ſupracit. Bernardus Morlanenſis, extare
 Vichardi

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 978

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2331

C O D I C E S

2332

Vichardi Carmen Satyricum contra Monachos in Biblioth. Regiomont. testatur Fabricius L. XX. p. 291. Atqui haec omnia Carmini nostro ad amissim quadrant. Neque obstat, quod apud Fabricium dicatur Flacius illud e veteri Cod. descripsisse. Hoc enim ipso, quod Vichardus in ejus Collectione nomine suo non compareat, manifestum videtur, ferius eum, et post Collectionem jam

vulgatam in exemplar Vichardi nomen praeferens incidisse. Praeterea Autor in exordio Carminis duos Episcopos Gallos, Hugonem nempe Diensem et Hugonem (ut melius legit Tannerus, quam Ottonem, qui nullus fuit) Sueffionensem adpellat, quod utique de Vichardo homine Gallo, quam Gualone Cambro, credibilis. Ita enim legitur in editis:

*Quam (Satiram) quia uir magnus corroborat Hugo Dienfis
Noster amicus eam legat Otto (Hugo) Sueffionensis.*

Pro quo in Codice:

*Quam quia pastores commendant ecclesiarum
Summus eam pastor corroboret ecclesiarum.*

Optime nodum inciderit, qui τὰ ἀπογεγραμμένα Regiomontani Versus initiales protulerit. Ceterum Hugonem illum Diensem primum hujus nominis habeo, qui ab anno 1080. ad an. 1099. Hugonem vero Sueffionensem secundum hujus nominis, qui ab anno 1093. ad an. 1103. sedem tenuit. Bernardus namque Morlanensis in Prologo saepius cit. ita de Vichardo, ejusque Satira loquitur, ut adpareat, satis temporis ab hoc usque ad illum effluxisse. Sed jam collationem Satirae, prout

in nostro Cod. legitur, cum Editis persequamur. Flac. Pura Ci-baria. Cod. Dura. Flac. invigilabant. piabant. Cod. invigilabat. piabat. Fl. Ecclesiastica comparat omnia dona. Cod. Comparat omnia spiritualia dona. Fl. Distichon, quod finitur sensu, censu, abest a Cod. Alterum; quod finitur causa, clausa, in Flac. secundum versum habet: Clamat ad ostia spiritualia jam sibi clausa; in Cod. Intrat ouilia desuper hostia iam sibi clausa. Sequitur in Cod. Distichon:

*Ordo monasticus ecclesiasticus est moribundus.
Insatiabilis, irreuocabilis, et furibundus.*

quod Fl. non habuit. Fl. ad v. Terra pecunia &c. pariter non habuit ὁμοιοτελευτον:

Unde superbia siue potentia magnificentur.

Distichon

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 978

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

2333

A S C E T I C I

2334

Distichon sequens cum Cod. ita scribendum:

*Lucifer extulit, at Deus expulit et cruciatur.
Vana superbia, quid per inania ludificatur.*

Versus 6. ultimi in Cod. defunt. xemplar habuisse videtur, cum a
Sed neque *Flacius* integrum E- *Tannero l. cit.* versus hic:

Praesul amabilis ac venerabilis Hugo Diensis

adducatur, tanquam inter postre-
mos.

III. fol. eod. *De gente pata-
rina.* Carmen est hexametrum leo-
ninum dactylo et spondaeo alter-
nans in Sectam Hominum Sec.
XII. parum fortasse ab *Albigen-
sibus*, *Waldensibus*que diversam,

fed, ut studiosa olim erat Hae-
reticorum *Ὀνοματοποιία*, distin-
cto *Patarenorum* vocabulo com-
pellatam, de cuius *ἔτυμῳ* varia
Lexicographi. Addam et istud,
cum, typisne commendatum sit,
ignorem.

*Tempore verno colle superno quando manebam
De patarenis crimine plenis multa uidebam.
Vnde dolorum cura meorum multiplicatur
Atque uidendo que reprehendo mens cruciatur.
Ni patarenis musa rebellis carmina fingat
Atque ruinis hos inopinis undique cingat.
Est patharistis uisio tristis. uox lacrimosa
Est in eorum fons uitiorum mente dolosa.
Est patarenis plena uenenis lingua nocendi.
Et patarenis est sine frenis ardor habendi.
Denariorum non meritorum premia querunt
Esse rapaces atque tenaces disposuerunt
Accipiendo nil tribuendo sunt opulentes
Dum coaceruant que male seruant sunt macilentes.
Et cor eorum nil habet horum que simulantur
Sepius orant. flendo laborant ut uideantur
Ecclesiarum dona sacrarum sepe latentes
Et male uendunt et reprehendunt illa parentes (sic)
Recta locuntur praua secuntur decipientes
Simplicitatis et pietatis nomen habentes
Sed dolus ingens talia fingens est periturus
Cum simulator fraudis amator sit moriturus
Atque iuuamen per medicamen turgida rana
Cum documentum dat sapientum turba profana*

B b b b 3

Atque

2335

C O D I C E S

2336

Atque ferocis pelle leonis gaudet asellus
Cum meliorem sumit bonorem quis patharellus
Vt pharisei sunt pathareni semper ubique
Quos toga uelat que mala celat gentis inique
Vt nec amandi nec tolerandi sunt pharisei
Sic reprobandi non imitandi sunt pathareni
Namque bonorum siue malorum cognitor odit
Quos scelerosos iure perosos actio prodit
Quos notat index ultio uindex tempore finis
Quando paratur quando minatur mors patarinis.

Haereo, an Bernardo Morlanensi tribuam. Subjecit Librarius:

Explicit iste liber sit scriptor crimine liber.

Ad calcem Codicis compactae sunt Membranulae duae, quarum priore testatur Petrus Inbel de Lichternach Presbyter se a Chilmano de Wickebe Abbate et Conventu in Himmerode, Ord. S. Bernardi eorumque Provisore Petro de Wickebe accepisse debitos sibi XV. Rhenenses anno Domini M. CCCC. XII. Dominica qua cantatur letare Iherusalem. Altera Scabini Oppidi in Bydeberg Henricus miles prepositus, Herwardus dictus Waller iusticiarius, Johannes de Fore, Nicolaus dictus Voit, et Johannes dictus de Milmbach et Dilkinns promittunt Henrico seniori filio Henzekini iuxta portam Conscabini sui Coenobium Himmerodense ingressuro post Patris mortem legitimam Bonorum portionem. Datum Anno Domini M. CCC. Vicesimo quarto feria quarta post Dominicam qua cantatur, Cantate Domino.

DCXV.

Codex chartaceus lat. Sec. 186 XV. Folior. 157. f. Opuscula a diversis scripta continet, ut sequuntur: I. Nigelli (non Vigelli, ut in quibusdam editis) Wereker, Wireker f. Wirecher Cantuariensis, Monachi et Eccl. Cantuar. Praeceptoris, qui circa an. 1200. clauit, Brunellum f. Burnellum, vel Speculum Stultorum carmine elegiaco ab ipso non sine ingenio et salibus scriptum, sed hic prosa redditum, quod certe rarum, ut ex Oudini, Fabricii, Tanneri et aliorum, qui de Autore ejusque Speculo metrico agunt, silentio planum fit. Praefationis inscriptio miniata est: *Incipit prologus in Speculum stultorum*. Duplex est in editis, ut docet Exemplar Coloniense anni 1499. 4. mihi objacens, Prooemium, oratione prosa unum directum ad Guilbelmum postea Eliensem Episcopum, quod